

Innhald

Føreord	11	
Innleiing	13	
Kapittel 1: <i>Det førstatilege sambandet (400–950):</i>		
Oppløysinga av Vest-Romarriket	19	
Kristninga og oppløysinga av Vest-Romarriket	20	
Roma vert hærteken	22	
Pavekyrkja, misjonering og skapinga av eit kristent økumene	24	
Folkevandringane og etterfølgingsstatane	26	
Langobardriket	28	
Den iberiske halvøya og Dei britiske øyane	30	
Oppsummering	31	
Kapittel 2: Karolingartida		33
Karl den store og karolingarrenessansen	35	
Maktstruktur og styringsproblem	39	
Det urolege hundreåret, 850–950	41	
Føydalisme	42	
Pavekyrkja på 800- og 900-talet	45	
Oppsummering	46	
Kapittel 3: <i>Territorialstaten (950–1200): Nokre generelle tendensar</i>		48
Demografisk og økonomisk vekst	49	
Den sosiale orden	50	
Byar og urbanisering	51	
Kyrkja og den tidlege reformrørsla	53	
Investiturstriden	54	
Oppsummering	56	

Kapittel 4: Statsdanning i sentrum	57
Det ottonske Tyskland	59
Det tysk-romerske riket under dei saliske kongane	61
Fredrik Barbarossa og Italiapolitikken	62
Capet-dynastiet etablerer seg i Frankrike	64
Frankrike ekspanderer	65
England før den normanniske erobringa	67
England under dei angevinske kongane	69
Oppsummering	70
 Kapittel 5: Den vesteuropeiske periferien	 72
Kolonisering i nordvest: Skottland, Wales og Irland	72
Politisk fragmentering på den italienske halvøya	74
Frå islamsk overherredøme til politisk fragmentering på Den iberiske halvøya	76
Oppsummering	77
 Kapittel 6: Den austlege periferien	 79
Frå khazarriket til Rusriket	80
Konsolidering og vekst	81
Det tidlege Polen	83
Enden på den fyrste Piast-staten	85
Ungarn: frå stammesamband til sameining	86
Ungarn på 1100-talet	88
Böhmen	89
Oppsummering	90
 Kapittel 7: Den <i>administrative staten</i> (1200–1450):	
Det sosioøkonomiske bakteppet	92
Økonomisk utvikling, demografi og pestepidemiar	93
Den sosiale orden	95
Byen	96
Landsbygda	98
Oppsummering	100

Kapittel 8: Endra sentrumskonstellasjonar	101
Stordomstida til pavedømet	102
Krosstoga	104
Avignonpavedømet og det store skismaet	107
Frankrike under Capet-huset	111
Filip IV og striden med pavedømet	112
Den franske vegen	114
Politiske omkalfatringar i England	116
Magna Carta	117
Baronopprøret og framveksten av parlamentet	119
Hundreårskrigen	120
Frankrike og England i seinmellomalderen	122
Oppsummering	123
Kapittel 9: Nye periferikonstellasjonar i vest	125
Erobringsstrategiar og kamp for sjølvstende i nordvest	125
Fragmentering av det tysk-romerske riket	127
Holland, Flandern og framveksten av Nederland	128
Framveksten til dei maritime republikkane i Nord-Italia	129
Periferien i sør på offensiven	132
Burgund	134
Oppsummering	136
Kapittel 10: Den austlege periferien	138
Den mongolske erobringa	138
Regional konsolidering i det europeiske Russland	140
Polen på 1200-og 1300-talet	141
Unionen mellom Polen og Litauen	142
Ungarn på 1200-talet	144
Den angevinske perioden i Ungarn	145
Böhmens stordomstid på 1200-talet	147
Böhmen og husittrørsla	149
Oppsummering	151

Kapittel 11: Den *dynastiske staten* (1450–1650):

Renessanse, reformasjon og prisrevolusjon	153
Renessansen	154
Prentepressa	156
Økonomisk utvikling	158
Byen	159
Landsbygda	161
Mellomalderske føresetnader for reformasjonen	162
Martin Luther og reformasjonen	164
Verknadene av reformasjonen	165
Den katolske motreformasjonen	166
Oppsummering	168

Kapittel 12: Reformasjonen i praksis

Rosekrigane og England under tudorkongane	171
Reformasjonen i England	173
Den katolske reaksjonen og det protestantiske svaret	174
Det engelske samveldet	176
Frankrike 1450–1550	179
Frankrike under religionskrigane	180
Frå periferi til dynastisk stormakt – Spania 1450–1550	183
Karl V og den spanske arven	185
Spania som dynastisk stormakt	187
Kamp for sjølvstende i Nederland	188
Unionen i Utrecht og lausrivinga frå Spania	190
Frå republikk til europeisk stormakt	192
Politisk tenking på 1500-talet	194
Oppsummering	197

Kapittel 13: Trettiårskrigen, eineveldet og den engelske

borgarkrigen	199
Trettiårskrigen	201
Frå religiøs strid i Böhmen til europeisk storkonflikt	202
Freden i Westfalen 1648	204
Den eineveldige staten	205
Den franske eineveldige staten	206

Frankrike under Richelieu og Marillac	207
Engelsk konstitusjonelt monarki og fransk einevelde	209
Mot borgarkrig i England	211
Den engelske borgarkrigen	214
Oppsummering	217
Kapittel 14: Den austlege periferien	219
Russland under Ivan III og Ivan IV	220
«Den urolige tida»	223
Polen-Litauen: frå union til samvelde	224
Det polsk-litauiske samveldet	225
Ungarn på 1400-talet	227
Ungarn under habsburgstyre	228
Oppsummering	229
Kapittel 15: <i>Einskapsstaten</i> (1650–1750): Etableringa av eit nytt statssystem i Vest-Europa	231
Frankrike under Ludvig XIV	233
Frondeopprøret og økonomisk utvikling	235
På veg mot den franske revolusjonen	237
England: frå republikk til kongedøme	239
Bakgrunnen for den engelske revolusjonen	241
«Den ærerike revolusjonen»	243
Frå «den ærerike revolusjonen» til hannoverkongane	244
Det hannoverske England	248
Den nederlandske republikken	250
Katastrofeåret og gjenreisinga	251
Politisk tenking på 1600-talet	253
Den engelske republikanske tradisjonen	255
Thomas Hobbes og John Locke	257
Oppsummering	259
Kapittel 16: Nye sentrum og periferikonstellasjonar	261
Habsburg ekspanderer	261
Med blikket vendt austover	262
Den spanske arvefølgjekrigen	265

Framveksten av Brandenburg-Preussen	266
Reform av staten	267
Utanrikspolitiske prosjekt under Fredrik III	269
Mot eit byråkratisk einevelde	270
Politisk fragmentering på den italienske halvøya	271
Frå krise til ny stabilitet i Spania	273
Oppsummering	275
Kapittel 17: Oppløysinga av det austlege Sentral-Europa?	277
På veg mot russisk imperiestatus	277
Konsolideringa av imperiet	279
Det polsk-litauiske samveldet på 1600-talet	281
Delinga av Polen-Litauen	282
Oppsummering	284
Litteratur	286
Register	296